

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	13 Rhagfyr, 2022
Aelod Cabinet:	Cyng. Berwyn Parry Jones
Swyddogion Cyswllt:	Steffan Jones, Pennaeth Adran Priffyrdd, Bwrdeistrefol a YGC
Rhif Cyswllt:	32402
Pwnc:	ADRODDIAD HERIO PERFFORMIAD AELOD CABINET ADRAN PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL AC YMGYNGHORIAETH GWYNEDD

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

Y RHESYMAU PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad yn effeithiol.

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw i ddiweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel yr Aelod Cabinet dros Priffyrdd, Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth Gwynedd.
- 1.2 Fel y gwyyddoch, mae newidiadau wedi eu gweithredu arnynt o fewn yr Adran gyda'r ailstrwythuro a gyhoeddwyd yn ddiweddar. O ganlyniad mae Gwasanaethau Casglu a Thrin Gwastraff wedi symud i'r Adran Amgylchedd ac mae Adran Ymgynghoriaeth Gwynedd bellach wedi trosglwyddo i'r Adran hon
- 1.3 Dymunaf nodi fy ngwerthfawrogiad o waith holl swyddogion yr Adran a chydabod y cyfraniad allweddol a wneir ganddynt yn ystod y cyfnod o newid yma. Mae'n deg dweud trwy gydweithio da rhwng yr adrannau, Amgylchedd, Priffyrdd ac Ymgynghoriaeth Gwynedd, nid oedd unrhyw effaith negyddol ar drigolion Gwynedd.
- 1.4 Erbyn hyn mae enw'r Adran wedi mynd braidd yn drwsogl a diystyr, mae'r elfen fwyaf o'r Gwasanaeth Bwrdeistrefol, sef y Gwasanaeth Casglu a Thrin Gwastraff wedi ei drosglwyddo i'r Adran Amgylchedd. Felly, bwriedir ail enwi'r Adran. Yn dilyn ymgynghori gyda staff yr enw a ffafrir yw Adran Priffyrdd, Peirianeg a YGC, oherwydd pwysigrwydd brandio yn y byd masnachol, roedd staff yn teimlo ei fod yn bwysig cael YGC yn rhan o enw'r Adran.

- 1.5 Bydd yr adroddiad hwn yn amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau, a sut rydym yn mynd i ymateb i'r gorwariant.
- 1.6 Hoffwn eich atgoffa bod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu gennyf mewn cyfarfod o Dîm Rheoli'r Adran Priffyrdd, Bwrdeistrefol a YGC.
- 1.7 Ar y cyfan, rwy'n gyfforddus gyda pherfformiad y mesurau sydd wedi eu hadrodd arnynt. Mae cryn waith yn wynebu'r Adran dros y misoedd nesaf fydd yn cynnwys adolygiad o'r Gwasanaeth Glanhau Stryd a hefyd edrych yn fanwl iawn ar y gyllideb.

Priffyrdd, Bwrdeistrefol a YGC

2. Prosiectau Cynllun y Cyngor 2018-23

Mae'r Adran yn arwain ar 2 o'r blaenoriaethau gwella sy'n ymddangos yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer eleni. Mae'r 2 flaenoriaeth yn rhai hir dymor ac yn hanfodol i berfformiad yr Adran. 'Rwy'n crynhoi'r hyn sydd wedi'i gyflawni hyd yma fel y ganlyn:

2.1 Cymunedau Glan a Thaclus

- 2.1.1 Yn dilyn cyfnod o gynllunio, penodwyd Swyddog Prosiect i sefydlu'r timau, eu rheoli a darparu rhaglen waith ar eu cyfer. Y Swyddog hefyd yw'r pwynt cyswllt o ddydd i ddydd i'r Aelodau Lleol, Cynghorau Cymuned a rhanddeiliaid eraill ynghylch unrhyw waith sydd angen ei wneud.
- 2.1.2 Penodwyd y timau eu hunain yn ddilynol ac erbyn hyn mae dau dîm yr un yn Arfon a Meirionnydd ac un tîm yn Nwyfor. Mae'r math o waith y maent yn ei wneud fel a ganlyn:
 - ymdrin â chwyn trefol a gordyfiant
 - glanhau arwyddion ffyrdd ac enwau strydoedd
 - glanhau, trwsio a phaentio dodrefn stryd fel meinciau, bolardiau ac ati
 - golchi, trwsio a gosod biniau stryd a baw ci
 - glanhau graffiti, sticeri neu bosteri o eiddo'r Cyngor
 - glanhau dwfn, sef golchi strydoedd, tynnu gwm cnoi ac ati.
- 2.1.3 Enghreifftiau yn unig yw'r rhain o'r math o fân weithiau cynnal y mae'r timau yn ei wneud. Mae'n wir i ddweud fod yr adborth am eu gwaith o rai o'r ardaloedd y maent wedi ymweld â nhw eisoes wedi bod yn wych.

*'Diolch eto i'r Tîm am eu gwaith hyd yma, mae'n gwneud gwahaniaeth mawr i'r ardal yn barod.
Gobeithio gwneith hyn barhau.'*

Diolch yn fawr iawn am hyn. Cychwyn gwych iawn i'r cynllun yma.'

'Ysgrifennaf atoch fel Cynghorydd Tref i adael i chi wybod fy mod wedi gwirioni hefo eich tîm newydd.'

- 2.1.4 Mae'r Swyddog Prosiect bron â chwblhau llunio amserlen er mwyn caniatáu i'r timau ymweld â phob ward Cyngor yn eu tro. Bydd yr amserlen yn cael ei gyflwyno i Aelodau Lleol a Chynghorau Cymuned maes o law. Disgwylir y bydd yr amserlen â'r modd o wneud cais am waith ar gael i Aelodau Lleol drwy gyfrwng Porth yr Aelodau.
- 2.1.5 Mae'r timau'n awyddus i ddefnyddio technoleg cymaint â phosib i hwyluso eu gwaith. O ganlyniad, mae ganddynt eisoes beiriant tynnu gwm cnoi arbenigol ac mae offer tynnu graffiti ar archeb. Byddant yn cael tabledi cyn bo hir fel y gallent dderbyn cyfarwyddiadau gwaith o bell tra yn eu maes gwaith. Ar hyn o bryd, maent yn defnyddio cerbydau disel i gludo eu hoffer, deunyddiau ac ati. Fodd bynnag, mae cynlluniau ar y gweill i amnewid y rhain gyda cherbydau trydan pwrpasol.

2.2 Cryfhau Cyfathrebu ac Ymgysylltu

- 2.2.1 Mae'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn weledol iawn gydag agweddau'r gwasanaeth yn cyffwrdd ar bob trigolyn trwy'r Sir.
- 2.2.2 Eleni, rhoddwyd pwyslais ar fapio ein prosesau o ddelio gydag ymholiadau/cwynion Glanhau Strydoedd. Rydym bellach wedi cynnal cyfarfodydd gyda chynrychiolaeth o Galw Gwynedd a TG er mwyn darganfod unrhyw gamau gwag.
- 2.2.3 Mae'r arolwg yma yn un amserol gyda'r newidiadau ail-strwythuro ac yn gyfle i adolygu gwasanaethau tebyg eraill o fewn yr Adran drwy ddarganfod a oes modd eu hintegreiddio yn un Gwasanaeth Edrychiad Stryd (Street Scene) er mwyn gwella glendid, taclusrwydd a diogelwch yr amgylchedd adeiledig lleol yn sylweddol.
- 2.2.4 Prosiect arall sydd ar y gweill ac yn gysylltiedig â'r flaenoriaeth gwella yma yw ein Prosiect Mapio Gwasanaethau. Y bwriad yw gosod gwahanol asedau'r Adran ar fap ble bydd modd i gwsmeriaid weld statws yr ased ac adrodd ar unrhyw ddiffyg. Mae ein lampau stryd wedi eu gosod o fewn y system ac rydym rŵan yn edrych ar osod ein biniau halen arno er mwyn hwyluso materion cynnal y gaeaf.

3. PROSIECTAU ERAILL

3.1 Strategaeth Fflyd

- 3.1.1 Lluniwyd Cynllun Fflyd Wedd (2023-29) gan ei gyflwyno ger bron y Bwrdd Newid Hinsawdd a Natur ar 14 Tachwedd, 2022. Nodir tri cam o fewn y cynllun hwn i drawsnewid y fflyd, sef Chwynnu, Arloesi ac Adnewyddu.
- 3.1.2 Yn gryno, rhaid chwynnu er mwyn adnabod gwir maint y fflyd yn ogystal ag anghenion y gwasanaethau. Unwaith bydd y gwaith yma wedi ei gwblhau, teimlwn ei fod yn hanfodol dylunio strwythur cerbydau, tebyg i strwythur staff, fydd yn cael ei sefydlu o fewn pob Adran. Fe wnaiff hyn atal rheolwyr allu cadw cerbydau unwaith maent wedi adnewyddu, rhoi ychydig o sicrwydd fod cyllideb ddigonol ar gael i adnewyddu a chynnal y cerbydau a sicrhau mai ond cerbydau hanfodol i wasanaethu pobl Gwynedd sydd ar ein fflyd.

- 3.1.3 Gallwn wedyn symud ymlaen i edrych sut y gellir technoleg neu newidiadau mewn trefniadau gwaith drawsnewid y fflyd. Gall rhai enghreifftiau o hyn gynnwys sefydlu system bwl corfforaethol, sefydlu gweithdrefn llwythi cerbydau ac adnewyddu technoleg i alluogi'r Gwasanaeth Fflyd i adrodd ar ein defnydd tanwydd.
- 3.1.4 Y cam olaf er trawsnewid ein fflyd fydd i lunio polisi ar gyfer adnewyddu cerbydau'r Cyngor. Drwy sefydlu polisi a chyfeiriad clir gallwn sicrhau fod y newidiadau sy'n cael ei wneud er bydd hir dymor y Cyngor. Mae'r farchnad cerbydau trydan, hydrogen a ULEV yn un sy'n newid yn gyson felly bydd rhaid bod yn agored i dreialu cerbydau a thechnolegau gwahanol.
- 3.1.5 Gan gysidro targedau Llywodraeth Cymru, rhaid sicrhau ein bod yn gosod amserlen adnewyddu cadarn.

4. PROSIECT FAIRBOURNE

- 4.1 Rydym fel Adran yn cyd-weithio'n agos gyda Grŵp Prosiect 'Fairbourne Symud Ymlaen' gan edrych ar risgiau llifogydd yn sgil ffactorau newid hinsawdd. Mae Bwrdd Prosiect 'Fairbourne Symud Ymlaen' yn cynnwys cynrychiolaeth o'r cyrff canlynol; Cyngor Cymuned Arthog (Cadeirio), Cynghorydd Lleol Gwynedd, Cyngor Gwynedd, Scottish Power, CNC, Llysgennad Cymunedol, Network Rail, Bwrdd Iechyd, Dŵr Cymru a Pharc Cenedlaethol Eryri.
- 4.2 Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn arwain ar Gynllun Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol. Mae CNC yn y broses o adolygu cyflwr eu hasedau a darparu Achos Strategaeth Amlinellol ar y ffordd ymlaen (SOC).

Bydd y gwaith yn cymeryd o leiaf 18 mis i'w gwblhau (wedi dechrau yn Hydref 2022), ac yn casglu ac yn gwerthuso tystiolaeth er mwyn asesu cynaliadwyedd opsiynau rheoli yn Fairbourne ac Arthog, gan ystyried blaenoriaethau'r Polisi Cenedlaethol Rheoli Perygl Llifogydd (cymunedau mewn perygl) ochr yn ochr ag ystyriaethau ehangach o addasu arfordirol mewn ymateb i gynnydd yn lefel y môr, a'r blaenoriaethau cadwraeth ar gyfer aber afon Mawddach.

Bydd yr arfarniad SOC yn dilysu, neu efallai'n herio, polisiâu presennol y CRhT ar gyfer y ddau gyfnod olaf, cael eu pennu'n fanwl, o ran cynnwys, amseriad a dulliau cyflwyno. Bydd unrhyw gynlluniau ar gyfer ymgysylltu â'r gymuned yn cael eu datblygu ar y cyd â Bwrdd Prosiect Symud Ymlaen Fairbourne ac yn cynnwys yr holl bartneriaid.

- 4.3 Mae Gwynedd yn arwain ar y Cynllun Pobl a'r Amgylchedd Adeiledig drwy weithio yn draws adrannol. Mewn partneriaeth gyda Iechyd Cyhoeddus Cymru mae'r gwaith cwblhau Asesiad Effaith ar Iechyd (Health Impact Assessment (HIA)) gyda'r gymuned wedi dechrau ers yr Haf yma ac yn cael ei gwblhau gan y cwmni Savills.

Mae hyn yn mynd i roi gwybodaeth o'r gwir sefyllfa, ac ehangu ein gallu i gefnogi'r gymuned. Yn achos Fairbourne, y nod yw asesu effaith byw o dan fgythiad newid hinsawdd yn y byr dymor a'r tymor hwy.

Y cam nesaf fydd paratoi a chyflwyno Achos Busnes Amlinellol i Lywodraeth Cymru, ac yn ddibynnol ar ei ymateb gwneud gwaith pellach i ddatblygu Achos Busnes Llawn.

- 4.4 Mae astudiaeth annibynnol wedi ei lunio gan Dr Graham Hall sydd yn herio'r casgliadau sydd wedi eu cyrraedd hyd yma ynghyd â'r dyddiad 2054. Bydd corff gwaith Dr Graham Hall ynghyd ag adroddiadau'r Bwrdd Prosiect yn cael eu dadansoddi gan yr ymgynghorydd annibynnol allanol 'WaterCo', sydd yn hollol annibynnol i'r gwaith hyd yma.

Bydd yr adolygiad yn asesu pob sylw a wneir gan Dr Graham Hall mewn perthynas ag adrannau o adroddiadau amrywiol a chyfeirir atynt yn unigol mewn taflenni adolygu. Y nod yw darparu cyfeiriad seiliedig ar dystiolaeth drwy gydol y ddogfen adolygu, er mwyn caniatáu croesyfeirio sylwadau o fewn y broses adolygu gyffredinol. Rhagwelir bydd y gwaith yma wedi ei gwblhau erbyn dechrau mis Rhagfyr, 2022.

5. PERFFORMIAD

O ran mesurau'r Adran, 'rwyf yn eithaf hapus gyda'u perfformiad. Fodd bynnag, tynnaf eich sylw i'r prif faterion sydd yn codi.

- 5.1 **Gwasanaeth Goleuo** - Fe gychwynnodd y gwaith o amnewid holl oleuadau stryd y Cyngor (17,811) i dechnoleg LED yn ystod 2016/2017. Rydym yn falch o adrodd ein bod bellach wedi cwblhau gwaith y prosiect hwn ar darged. Yn sgil y prosiect hwn gwelsom ostyngiad o 50% o fewn ein defnydd egni a gostyngiad o 74% yn ein hallyriadau carbon fesul tunnell ar ddiwedd 2021/22.

Bydd unrhyw ddatblygiad newydd yn cynnwys y dechnoleg LED a bydd gwaith cynnal a chadw'r goleuadau dal i fodoli yn unol â chanllawiau/cyfarwyddiadau presennol. Yn ogystal â hyn, er mwyn sicrhau ein bod yn darparu gwasanaeth sy'n egni/carbon effeithlon rydym hefyd yn pylu'r goleuadau o fewn stadau/pentrefi'r Sir i ddefnyddio 25% yn llai o kwh fesul awr rhwng 10:30yh a 6yb.

Yn dilyn diwedd y gwaith yma bydd ein trydanwyr yn rhan mawr o osod pwyntiau gwefru ar draws y Sir.

- 5.2 **Gwasanaeth Cynnal Priffyrdd** - Wedi adolygiad Ffordd Gwynedd o'r gwasanaeth, mae'r drefn newydd o weithio wedi ei roi yn ei le ers y 1af o Ebrill eleni. Hyd yma mae'r trefniadau o ymuno'r ddau wasanaeth yn gweithio'n dda. Mae'n galonogol hefyd gweld fod nifer galwadau twll mewn ffordd gan y cyhoedd wedi gostwng eleni i'w gymharu â llynedd. Sut bynnag, rydym eto i weld effaith tymor y Gaeaf ar ein hasedau.

Mae'r gwaith o ddiweddarau ein Cynllun Cynnal Asedau Priffyrdd sydd yn adlewyrchu gofynion newydd y Cod Ymarfer â phwyslais ar reoli risg, bron a'i gwblhau. Fel rhan o'r adolygiad yma yr ydym wedi ail edrych ar ein trefn cynnal ymylon ffyrdd a threfn ymdrin â chwyn. Mae'n bleser adrodd hefyd bod ardaloedd blodau gwyllt er hybu bywyd gwyllt a natur wedi ei ddatblygu.

Yn ogystal â'r datblygiadau uchod, mae'r gwaith paratoi ar gyfer tymor cynnal gaeaf wedi ei gwblhau gyda phob ardal yn barod i weithredu fel bod angen.

5.3 Gwasanaethau Stryd - Mae cryn bwysau ar y gwasanaeth hwn ers y cyfnod yr argyfwng ble gwelir mwy o fan ysbwriel, biniau yn llawn a phroblemau o faw ci i'w weld wedi cynyddu. Cawsom ganlyniadau arolwg annibynnol 'Cadw Cymru yn Daclus' 2022/23 ar ddiwedd mis Gorffennaf. Nodir o fewn yr arolwg hwn bod 141 o drawslluniau unigol wedi eu harchwilio a dyfarnwyd gradd B neu uwch i 95% o'r strydoedd hyn, sef strydoedd sy'n cael eu hystyried bod ganddynt lefel derbyniol o lanweithdra gan y cyhoedd.

Yn ychwanegol i'r arolygon allanol byddem yn gweithio ar gynnal arolygon mewnol cyson gan ddefnyddio App digidol. Drwy ddefnyddio'r App hwn bydd methodoleg glendid strydoedd yn cael ei ddefnyddio tra'n mewnbynnu gwybodaeth yn ystod ein harolygon Priffyrdd.

5.4 Gwasanaeth Toiledau Cyhoeddus - Mae gan y Cyngor 66 toiled cyhoeddus yng Ngwynedd gyda dau wedi ail agor yn ddiweddar ar gais ein cymunedau. Rydym hyd yma wedi uwchraddio 10 toiled trwy gynlluniau grantiau ac efallai bod potensial i uwchraddio 3 toiled arall y flwyddyn nesaf drwy grantiau sef Llanbedrog, Criccieth ac Y Glyn, Llanberis.

Mae'n bwysig nodi bod pwysau wedi bod ar y Gwasanaeth i recriwtio a phenodi yn y maes yma ac ydym dal yn ymdrechu i ddenu staff i'r swyddi hanfodol yma. Mae'r Gwasanaeth yn wynebu sawl sialens o ran y cynyddiad yn ei defnydd ac mewn rhai achosion ymddygiad gwrthgymdeithasol sydd wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf. Wrth edrych i'r dyfodol bwriedir edrych ar wahanol ffyrdd o greu fwy o incwm trwy dechnoleg newydd gyda'r drysau codi ffi.

5.5 Glanhau Strydoedd - Mae'r newidiadau diweddar i'r sefydliad, sef trosglwyddo'r Gwasanaethau Casglu a Thrin Gwastraff i'r Adran Amgylchedd ac integreiddio YGC i'r Adran, wedi rhoi cyfle i ni adolygu rhai o'n gwasanaethau presennol, yn arbennig y rhai sy'n gyfrifol am ofalu am ein mannau agored cyhoeddus a sicrhau eu bod yn lân ac yn daclus.

Yn ogystal â'r Timau Tacluso Ardal Ni a sefydlwyd yn ddiweddar, mae potensial i ymgorffori'r Gwasanaeth Glanhau Stryd a'r Gwasanaethau Stryd/Gorfodaeth yn un Gwasanaeth Edrychiad Stryd (Street Scene) er mwyn gwella'n sylweddol glendid, taclusrwydd a diogelwch yr amgylchedd adeiledig lleol. Byddai cam o'r fath yn caniatáu i adnoddau a sgiliau gael eu rhannu, cysoni arferion gwaith presennol, creu arbedion effeithlonrwydd ac o bosibl arbed costau.

Mae gwaith eisoes wedi cychwyn i ymchwilio i hyn gydag adolygiad o sut mae'r Gwasanaeth Glanhau Strydoedd yn cyflawni eu gwaith. Bydd ymarfer tebyg yn cael ei gynnal ar y gwasanaethau eraill dros y misoedd nesaf.

5.6 Clwy yr Onnen - Sefydlwyd tîm i ddelio'n benodol â'r clwyf ym mis Medi'r llynedd. Mae cylch gorchwyl y tîm yn cynnwys cynnal archwiliadau o goed ynn ar dir a ffyrdd y Cyngor, asesu eu cyflwr a llunio rhaglen waith i ymdrin â'r rhai sy'n peri risg i ddiogelwch y cyhoedd. Mae'r tîm yn gosod rhybuddion cyfreithiol ar dirfeddianwyr preifat os yw eu coed yn peri risg i ddefnyddwyr tiroedd y Cyngor ac maent yn cynnig cyngor i holl adrannau'r Cyngor ar faterion coed cyffredinol.

Eleni, mae'r tîm wedi ailedrych ar safleoedd a arolygwyd eisoes gan gontractwyr arbenigol i benderfynu a yw'r coed a ddynodwyd yn rhai coch (risg uchel) yr adeg hynny wedi gwaethygu ac a yw coed cyfagos a ddynodwyd yn ambr (risg canolog) wedi dirywio. Mae'r tîm wedi dilyn dull asesu risg coed cydnabyddedig i gyflawni hyn ac maent wedi defnyddio'r canfyddiadau i ffurfio rhaglen torri coed ar gyfer y flwyddyn ariannol hon.

Mae coed yn amsugno carbon ac yn ei storio tra'n rhyddhau ocsigen yn ôl i'r awyr. O ganlyniad, fe all ein rhaglen torri coed effeithio ar allu'r Cyngor i gyflawni ei darged o ddod yn garbon niwtral erbyn 2030. I'r perwyl hwn, mae'r tîm yn gweithio'n agos iawn gyda'r Gwasanaeth Cefn Gwlad yn yr Adran Amgylchedd i edrych mewn i ffyrdd o ddigolledu am hyn a cheisio partneru gydag awdurdodau a sefydliadau eraill i baratoi cynlluniau ar gyfer tyfu ac ail blannu coed sy'n cael eu torri.

5.7 YGC - Mae Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) yn gweithredu fel:

- Gwasanaeth sy'n dod ag incwm sylweddol i'r Cyngor.
- Ymgymryd â swyddogaethau statudol yn y maes dŵr a rheoli llifogydd.

5.8 Gwaith Masnachol

5.8.1 Incwm a strwythur y gwaith masnachol - Mae'r gwaith masnachol yn cael ei gyflawni trwy gyfuno holl arbenigedd a sgiliau peirianyddol, technegol a gwyddonol i gyfarch anghenion y cleiant trwy ffurfio timau prosiect. Mae prosiectau yn galw am arbenigaeth sawl maes gwaith, oherwydd bod prosiectau o ran eu natur yn wahanol, ac mae cynllun gweithredu yn cael ei ddarparu i bob prosiect. Hefyd y bwriad yw bod pob cynllun yn cael ei fesur o ran bodlonrwydd cwsmer.

Y pedwar gwasanaeth yw:

- Dŵr ac Amgylchedd
- Adeiladu ac Isadeiledd
- Busnes a Chyflawni Prosiectau
- Technegol

Mae oriau staff yn cael ei fesur yn ogystal â chynnydd prosiectau yn erbyn y ffi sydd wedi ei gytuno. Mae perfformiad ariannol YGC yn cael ei reoli trwy gydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid.

Er bod y flwyddyn yma yn heriol, mae rhaglen waith cadarn mewn lle, ond fel yr arfer gall y balans o waith newid yn ystod y flwyddyn.

O ran mesurau cyllidol, 'rwyf yn hapus gyda'u perfformiad sydd yn bwysig o gofio bod rhan helaeth o swyddogion YGC yn gweithio ar waith curo ffi, sy'n dod ac incwm o dros £7.35 miliwn y flwyddyn i'r Cyngor.

Mae patrwm gwaith am chwarter un a dau yn dilyn yr un patrwm gwaith a llynedd. Prif gleientiaid mae YGC yn gweithio iddynt yn 2022/23 yw:

- Cyngor Sir Ynys Môn
- Adran Tai ac Eiddo
- Cyngor Sir Ceredigion
- Llywodraeth Cymru / Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru
- Adran Amgylchedd
- Adran Priffyrdd
- Cyngor Sir Powys
- Cyngor Sir Dinbych

Rhai o gleientiaid eraill YGC: -

- Alun Griffiths (Network Rail)
- Cadnant Planning
- UK Highways
- Cyngor Sir Conwy
- RSPB
- Groundwork Wales
- TACP Architects

- 5.8.2 Mae materion amgylcheddol a chynaliadwyedd yn dylanwadu ar bob math o ddatblygiadau. Mae'r tîm amgylcheddol yn gweithio ar sawl cynllun. Maent yn cynnal asesiadau amgylcheddol ar nifer o gynlluniau i sicrhau bod cynefinoedd naturiol a rhywogaethau yn cael eu gwarchod, ynghyd â darparu mesurau gwella amgylcheddol. Yn ogystal, mae'r tîm yn manteisio ar gyfleoedd i ychwanegu elfennau sydd yn cynyddu bioamrywiaeth ar gynlluniau.
- 5.8.3 Mae YGC yn parhau i ddatblygu cyflogaeth leol drwy'r strwythur, sydd yn swyddi o safon. Oherwydd cyfleoedd yn y farchnad, mae YGC wedi ychwanegu 9 swydd i'r strwythur llynedd, gyda chynllun i ail ddylunio rhai swyddogaethau i gyd fynd a chyfleon, ond mae heriau i gadw staff cymwys yn parhau.
- 5.8.4 Mae YGC yn rhoi blaenoriaeth uchel i hyfforddi staff ac yn arwain yn rhanbarthol ar Gytundeb Hyfforddi Proffesiynol Rhanbarthol Gogledd Cymru ar waith peirianyddol drwy sefydliad Institution of Civil Engineers (ICE). Bydd hyn yn galluogi'r swyddogion i ddatblygu eu sgiliau ac i weithio ar gynlluniau mwy heriol. Yn ogystal mae anogaeth a buddsoddiad yn greiddiol i hyrwyddo staff i geisio yn llwyddiannus i aelodaeth proffesiynol eraill gan gynnwys Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS) a Chartered Institution of Water and Environment Management (CIWEM). Mae'r staff hefyd yn ymwybodol fod cymwysterau proffesiynol yn allweddol i ddenu a churo gwaith, a dyna pam mae cymaint rhan canran o staff YGC gydag aelodaeth o gyrff proffesiynol.
- 5.8.5 Tu hwnt i gymwysterau proffesiynol mae YGC hefyd yn buddsoddi mewn cyfleon academiaidd trwy ariannu ceisiadau gan staff i fynychu cyrsiau priodol ar sail achos busnes. Ar hyn o bryd mae dau o staff yn dilyn cyrsiau gradd, gyda thri yn dilyn cyrsiau addysgol eraill (HNC/BTech).

5.9 Ymgymryd â swyddogaethau statudol ym maes dŵr a rheoli llifogydd

- 5.9.1 Mae Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) yn gweithredu yn fasnachol a hefyd yn ymgymryd â swyddogaethau statudol ym maes dŵr a rheoli llifogydd. Mae'r Gwasanaeth yn arbenigo mewn adnabod a datblygu cynlluniau rheoli risg llifogydd, sydd yn faes hynod bwysig wrth ystyried effeithiau newid hinsawdd.
- 5.9.2 Yn ystod y flwyddyn ariannol yma mae'r Gwasanaeth wedi bod yn gweithio ar ddatblygu nifer o gynlluniau rheoli risg llifogydd, gan gynnwys Gerddi'r Traphont - Abermaw, Prom y Gogledd - Abermaw, Hiracl - Bangor, Cynllun Dalgylch Ogwen, Cynllun Dalgylch Gwyrfai, a Clynog Fawr. Yn ogystal â chyfres o gynlluniau graddfa llai yn ardal Bethesda a Pencaenewydd.
- 5.9.3. Mae gwaith adeiladu wedi cychwyn ar gynllun rheoli risg llifogydd ac erydiad arfordirol yn Porthdinllaen a Chei Aberdyfi, a'r bwriad yw cwblhau'r ddau gynllun yma erbyn diwedd y flwyddyn ariannol yma.
- 5.9.4. Mae'r Gwasanaeth yn monitro'r rhaglen waith yn fisol, ac mae'r gwaith o gyflwyno ceisiadau am buddsoddiad gan Lywodraeth Cymru yn rhaglen waith 2023/24 eisoes ar y gweill. Fel rheol, mae amod grant dŵr a llifogydd gan Lywodraeth Cymru yn gofyn am isafswm o 15% mewn arian cyfatebol gan y Cyngor ar gyfer unrhyw waith adeiladu. Mae hyn yn golygu fod buddsoddiad o arian y Cyngor yn denu gwerth sylweddol mewn grantiau i wireddu cynlluniau a buddsoddi yn ein isadeiledd.
- 5.9.5. Mae archwiliadau ein asedau arfordirol a draenio tir wedi eu cwblhau am gyfnod 2022/23, ers mis Awst eleni. Mae hyn yn ein galluogi i adnabod cyflwr ein hasedau a rhaglennu gwaith cynnal a chadw fel bôr angen. Mae'r gwaith o atgyweirio rhai asedau diffygiol wedi ei raglennu ac mae'r Adran yn parhau i fonitro'r asedau yn y cyfamser.
- 5.9.6. Mae ymchwilio i ddigwyddiadau o lifogydd yn ddyletswydd arnom o dan y Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr. Hyd yma, ym mlwyddyn ariannol 2022/23, rydym yn ymwybodol o 32 eiddo sydd wedi profi llifogydd mewnol. Mae ymchwilio a chofnodi'r digwyddiadau hyn yn allweddol i gefnogi ceisiadau am arian cyfalaf er mwyn datblygu achosion busnes ar gyfer cynlluniau rheoli risg llifogydd.
- 5.9.7. Mae gwaith cymeradwyo ceisiadau Systemau Draenio Cynaliadwy (SDC) yn parhau ac mae nifer o geisiadau yn cynyddu, fel ein bod bellach wedi cynyddu'r adnoddau o fewn y tîm. Rydym hefyd yn darparu gwasanaeth cyngori ar geisiadau SDC i Gyngor Môn.

6. ACHREDIADAU

6.1 Achrediadau Buddsoddwyr Mewn Pobl (BMP) - Yn 2021 bu i'r Gwasanaeth YGC dderbyn achreidiad "Buddsoddwyr mewn Pobl" am y pedwerydd tro. Mi fydd yr adroddiad BMP â'r cynllun gweithredu yn plethu i mewn i gynllun busnes 2022/23 y Gwasanaeth.

6.2 Achrediadau BSi Priffyrdd

Mae'r Adran wedi llwyddo gyda throsglwyddo o Achreidiad 18001 (BSi) a chyrraedd gofynion 45001 oedd yn ofynnol i'w gwblhau. Mae hyn yn golygu ein bod yn cwrdd â gofynion uchel o gyflwyno gwasanaeth gyda systemau rheoli a threfniadau lechyd a Diogelwch, sydd yn cael eu monitro gan BSi ar gyfer yr achreidiad. Hefyd mae gan yr Adran yr achrediadau canlynol sef - BSi 14001 - Amgylchedd a BSi 9001 - Safon. Y drefn o ran archwiliad yw bod archwiliwr BSi yn ymweld â'r Adran ddwywaith y flwyddyn er mwyn cynnal archwiliad manwl o'n trefniadau.

7. SEFYLLFA ARIANNOL

7.1 Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Cyflwynwyd adroddiad adolygiad referniw mis Awst i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y 13/10/22 ac yna i'r Cabinet ar 25 Hydref, 2022. Roedd yr adroddiad yn amlygu amcan gorwariant o £1.8m (sydd yn cynnwys Gwastraff ac Ailgylchu) o fewn Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol 2022/23. Priodolir £1.2m o'r gorwariant i wasanaethau gwastraff. Ers mis Medi eleni mae'r Gwasanaeth yma o dan reolaeth Adran Amgylchedd a bydd yn cael eu trosglwyddo yn llawn erbyn 2023/24.

Amcanir felly bod y gwasanaethau sy'n aros o fewn Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn gorwario £0.6m. Mae'r prif broblemau i'w gweld o fewn meysydd glanhau toiledau, glanhau strydoedd a chynnal tiroedd. Mae rhai o gynlluniau arbedion hanesyddol yn parhau i fod yn broblemus i'r Adran eu gwireddu ac mae hyn yn ffactor yn y gorwariant.

Er cyfarch a rhoi sylw i'r swm gorwariant, mae'r Adran yn cynnal adolygiad yn y meysydd glanhau strydoedd, cynnal tiroedd a thoiledau cyhoeddus, er cyfarch materion sydd yn achosi'r sefyllfa.

7.2 Ymgynghoriaeth Gwynedd

Roedd adolygiad mis Awst yn amcangyfrif tanwariant o £29,100. Mae'r Adran wedi cyflawni eu cynlluniau arbedion effeithlonrwydd hanesyddol.

Mae'r Gwasanaeth yn rhagweld cwrdd â'r targed elw eleni, drwy berfformiad o ansawdd. Mae proffil gwaith sydd wedi ei rhaglennu yn gyson gyda phroffiliau'r blynyddoedd blaenorol ac mae gwaith digonol ar gael gan ein cleientiaid am weddill y flwyddyn.

8. BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf yn fodlon fod yr adroddiad yn adlewyrchiad teg o sefyllfaoedd ariannol yr Adran Priffyrdd, Peirianeg a YGC.